

VI'04

EB

GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Muzeum Pomorskie Armii Krajowej
Województwo Pomorskie, ul. Poczta 93, tel. 0048 56 55 22 163
fapzk@poczta.pom.pl, www.zawacka.pl
REGON 870502736
KRS 0000 41692
21090 11 06 0000 0000 5002 0244

J. Walentynowicz
Siostra
Toruń, Szewska-róg Szczytnej

Toruń
PAP
s. Kamińska Władysława
K: 27/27 Pom. 1

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

.....*Haminiska Władysława*.....

.....*T: K-27/27 Pom*.....

.....*Tomni DAP*.....

I./1. Relacja *K 6 5 1-6*

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację *K 1 5 1*

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945)

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ...

IV. Korespondencja

.....

.....

.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne *K 14*

VI. Fotografie *obraz i ikonografii*

I/1. Pelaja - Kaminiške Władystawa

1. Pelaja Janiny Walentynowicz
o Władystawie Kaminiškej z
7. 11. 1974, rękopis + mpis k. 2 s. 1-2
2. Pelaja o straconej ucieczce
walk o niepodległość - Władystawie
Kaminiškej - rękopis Elżbiety Zawackiej k. 2 s. 3-4
3. Inf. o Władystawie Kaminiškej
automstwa Elżbiety Zawackiej,
mpis k. 2 s. 5-6

+ Władysława Kamińska

27/10m

1

Lat szkoły 35.

Stracona dn. 23. IX. 1944 r. w Gdańsku, na podstawie wyroku śmierci wydany przez sąd w Gdańsku w dniu 18. VIII. 1944 r.

Broń jej grobu na imientarni „Zaspa”, gdzie chorągiew wyrzutek straconych w Gdańsku. Przed wojną, Rakonia rakoni Klarysk w Bydgoszczy.

Kosita gmbc skulany, była niskiego wzrostu, spróot filigranowa. Z tndem dobrans odpo-
średnie kajdanki na jej drobne rozprski, które jej zakładano od dnia rozprawy do dnia cyre-
kwiji. Była bardzo spokojna, i zrómnoracenz,
nawet w celi dla skarcaców.

Podczas okupacji pracowała Zarządzie miejskiego w Tommie w biurze dowodów osobistych (Ausweisstelle).

Dostarczała dowody osobiste III. Grupy Volks-
liste dla komendy Polakiej Armii Powstania.
Współpracowała z Leonem Zanderem (Zanderem)
właścicielem warsztatu rymarskiego w Tommie
ul. Strumykowej. Aresztowana we wrześniu (?) 1943.
przebywała do października w areszcie policyjnym
w Tommie a do lutego 1944 r. w więzieniu Gestapo
w Bydgoszczy. Następnie do 15. VIII. 44 r. w więzieniu
śledczym w Bydgoszczy.

Jej rozprawa przed sądem w Gdańsku odbyła

siz 18. VIII. 44v. wspólnie z Leonem Landerman. Oboje
skarano na śmierci. Do 14. IX. 44v. przebywała
w celi dla skazanych, na parterze w więzieniu
sądowym z siostrami Maria i Janina (Johanna)
Schaddach, skazanymi również na śmierć za
współpracę z P. A. P. i z akuserką Bostonką z
Lhojnic. 15. IX. ułożono na niejse siostr
Schaddach, skarang na śmierć siostr Gelf.
Po straceniu Władysławy Kamińskiej rozoko-
wano wszystkie kobiety skarane na śmierć
na osobne cele, zostali jeszcze ostery, za
sprawy kryminalne.

W. K. prowadziła na stracenie obserwacji-
sterin Krenkel, siostra z okoliczności, zięty-
ła się po egzekucji koleżanki, że z chęcią
rozrzuciła by Kamińską do wody, wyrywając
jej karki nogę i nogę osobno.

Rodzina Władysławy Kamińskiej mieszkała
jeszcze po wojnie w Łomżyńskim przy ul. Pruskiej,
nr 9 ul. Pruskiej.

7. XI. 1974v.

Janina Walentynowicz

+ Władysława KAMINSKA

lat około 35.

Stracona dn.23.IX.1944 r. w Gdańsku, na podstawie wyroku śmierci
wydanym przez sąd w Gdańsku w dniu 18.VIII.1944 r.

Brak jej grobu na cmentarzu "Zaspa", gdzie chowano wszystkich
straconych w Gdańsku. Przed wojną zakonnica zakonu Klarysek w
Bydgoszczy.

Nosiła grube okulary, była niskiego wzrostu, wprost filigranowa.
Z trudem dobrano odpowiednie kajdanki na jej drobne rączki, które
jej zakładano od dnia rozprawy do dnia egzekucji. Była bardzo spo-
kojna i zrównoważona, nawet w celi dla skazańców.

Podczas okupacji pracownica Zarządu Miejskiego w Toruniu w biurze
dowodów osobistych /Ausweisstelle/.

Dostarczała dewody osobiste III.Grupy Volksliste dla komendy
Polskiej Armii Powstania. Współpracowała z Leonem Zanderem /Sande-
rem/ właścicielem warsztatu rymarskiego w Toruniu przy ul.Strumy-
kowej. Aresztowana we wrześniu /?/ 1943 r., przebywała do paździer-
nika w areszcie policyjnym w Toruniu, a do lutego 1944 r. w wię-
zieniu Gestapo w Bydgoszczy. Następnie do 15.VIII.44 r. w więzie-
niu śledczym w Bydgoszczy.

Jej rozprawa przed sądem w Gdańsku odbyła się 18.VIII.44 r. wspól-
nie z Leonem Sanderem. Oboje skazano na śmierć. Do 14.IX.44 r.
przebywała w celi dla skazańców, na parterze w więzieniu gdańskim
z siostrami Marią i Janiną /Johanna/ Scheddach, skazanymi również
na śmierć za współpracę z P.A.P. i z akuszerką Gostomską z Chojnic.
15.IX. ulokowano na miejsce sióstr Scheddach, skazaną na śmierć
Niemkę Wolf. Po straceniu Władysławy Kamińskiej rozlokowano wszy-
stkie kobiety skazane na śmierć na osobne cele, zostały jeszcze
cztery, za sprawy kryminalne.

Wł.K. prowadziła na stracenie oberwachmeisterin Krenkel, znana
z okrucieństwa, zwierzyła się po egzekucji koleżance, że z chęcią
rozszarpałaby Kamińską osobiście, wrywając jej każdą rękę i
nogę osobno.

Rodzina Władysławy Kamińskiej mieszkała jeszcze po wojnie w
Toruniu przy ul.Szewskiej, róg ul.Szczytnej.

7.XI.1974 r.

/-/ Janina Walentynowicz

Relacja o zm. stracony uczestnicze
walk o niepodleglosci

I

1. Raminiska Wladyslawe
2. 12 II 1905 w Toruniu
23 IX 1944 w Gdanisku
stracone - nie wiadomo gdzie
3. Franciszek i Antonina zd. Fratkowska
4. ~~Franciszek~~ ~~robotnik~~, rodzice prowadzili mały
sklep zywnosciowy Torun ul. Grewke 5
5. 9-cioletnia siostra wydziedziczone w Toruniu
swarz 4 lat seminarium naucz. (bractwo
i klery do matury) w Toruniu
Byla bardzo wrota i w wyznieciu podbrzyzny.
wrota wystrzelila na duze
Do oblatywania w klatce zpromocjami
Franciszek w Bydgoszy oddzielny w
Milkulski nocigancie w w 1934
Byla w ciastym odosobnieniu - schizofrenia
rodzime nie mogla ni z ni stykac
6. adres siostry wladyslawki
Raminiska ...., Torun Grewke 5

II

1. Klantar w Bydgoszy Franciszek
2. siostra ni ni

III

1. Klantar wrociwszy przez Niemiec IX 1939 w
Wladyslawe przyjechala do domu i tu chodzila
per habitu i pracowala w kinie (prawdopodobnie
Zarped niyjski) w Toruniu

4
2. Siostra mi zna rãadnych sresypãtes
ani kudy odbyto mi awentocain
Ale odbyta mi w ich domu rewizja - Gostepo
niczego mi znalasto w domu niczego
Moze nieco danych dostawcy zome Zan-
deve z Torunia, ul. Stanny Kave, sklep to-
✓ nek. Zander odwiner byt awentoway
z lotadystawo i prawdopodobnie stracy.

Siostra posiada ^{jedne} fotografis - (dostawcy mi
odbitis)

Kamińska Władysława (1905-1944)

Torun 5

Urodzona 12 lutego 1905 r. w Toruniu, córka kupca Franciszka i Antoniny z d. Piażkowskiej; od 1934 siostra zakonna franciszkan-ka w Bydgoszczy. W czasie okupacji zamieszkała w Toruniu z rodziną przy ul. Szewskiej 5, zatrudniona w magistracie toruńskim w biurze dowodów osobistych. Jako oszłonkini PAP wystawiała dla członków "lewa" dokumenty, dowody III grupy Welkalisty. Aresztowana 23 sierpnia 1943 r., przewieziona po długim śledztwie do Gdańska, gdzie została 15 VIII 44 r. skazana na karę śmierci. Stracona gilotyną w Berlinie 23 IX 44 /współwięźniarka z celi śmierci, M. Szymichowska - później ułaskawiona - podaje wzruszający szczegół: Kamińska miała tak drobne ręce, iż żadne kajdanki ich nie objęły/.

Σ?

KAMIŃSKA Władysława

ur. 12. lutego 1905 w Toruniu, córka kupca Franciszka i Antoniny z d. Fiałkowskiej; od 1934 r. siostra zakonna Franciszkanka w Bydgoszczy.

W czasie okupacji zamieszkała w Toruniu z rodziną ul. Szewska 5, zatrudniona w magistracie toruńskim w biurze dowodów osobistych. Jako członkini P.A.P. wystawiała dla członków "lewe" dokumenty, dowody III grupy Walki listy. Aresztowana 23. sierpnia 1943 r. przewieziona po długim śledztwie do Gdańska, gdzie została 15. VIII 44 skazana na karę śmierci. Stracona gi-

lotną w Berlinie 23. IX 44 /współwięźniarka z celi śmierci, M. Szymichowska -później ułaskawiona- podaje, że Kamińska miała tak drobne ręce, iż żadne kajdanki ich nie ojęły/

II. Materiały uzupełniające relację: Kaminiśke
Władystawa

1. Nota biograficzna wraz ze zdjęciem,
aut. E. Zawackiej, Polki tomniśkie w
kompiracji, [w:] Rocznik Tomniśki
nr 16/1983 s. 80-81, kserokop.

k. 1 s. 1

Kamińska Władysława

Ur. 12 lutego 1905 r. w Toruniu, córka kupca Franciszka i Antoniny z d. Fiałkowskiej; od 1934 r. siostra zakonna franciszkanka w Bydgoszczy. W cza-

80 E. Zawacka,
Polki toruńskie w kamp. sowieck.
podczas ostatniej wojny, Rodz. Toruński
16/1983

Władysława Kamińska (1905—1944) z komórki legalizacji Polskiej Armii Powstańczej

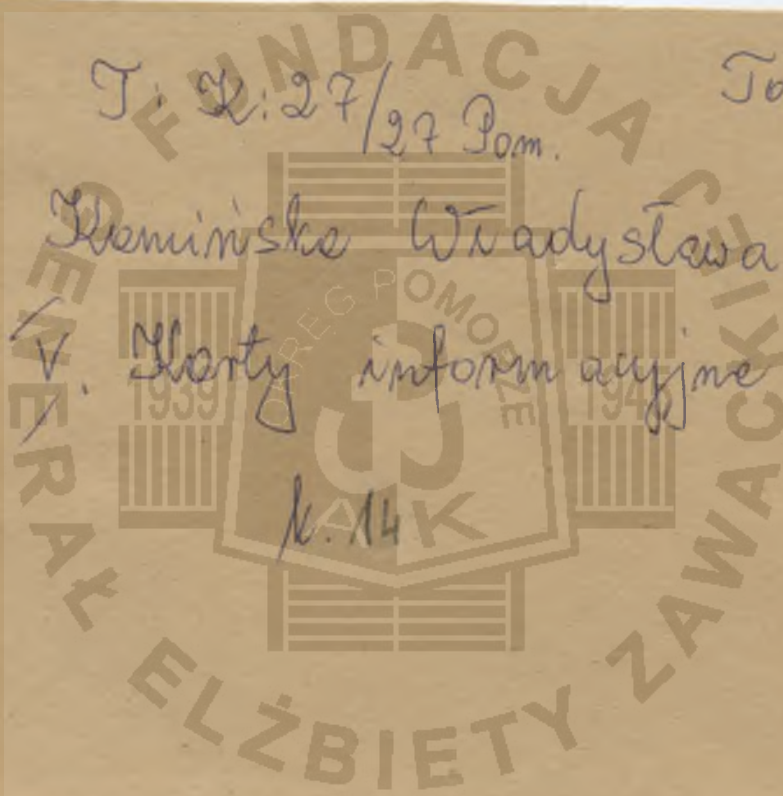
się okupacji zamieszkała w Toruniu z rodziną przy ul. Szewskiej 5, zatrudniona w magistracie toruńskim w biurze dowodów osobistych. Jako członkini PAP wystawiała dla członków „lewe” dokumenty, dowody III grupy Volkslisty. Aresztowana 23 sierpnia 1943 r., przewieziona po długim śledztwie do Gdańska, gdzie została 15 VIII 44 r. skazana na karę śmierci. Stracona gilotyną w Berlinie 23 IX 44 (współwięziarka z celi śmierci,

M. Szymichowska — później ułaskawiona — podaje wzruszający szczegół: Kamińska miała tak drobne ręce, iż żadne kajdanki ich nie objęły).

T. L. 27/27 Pom.

Torun

Wojewódzkie Władztwa
V. Skarty informacyjne
n. 14

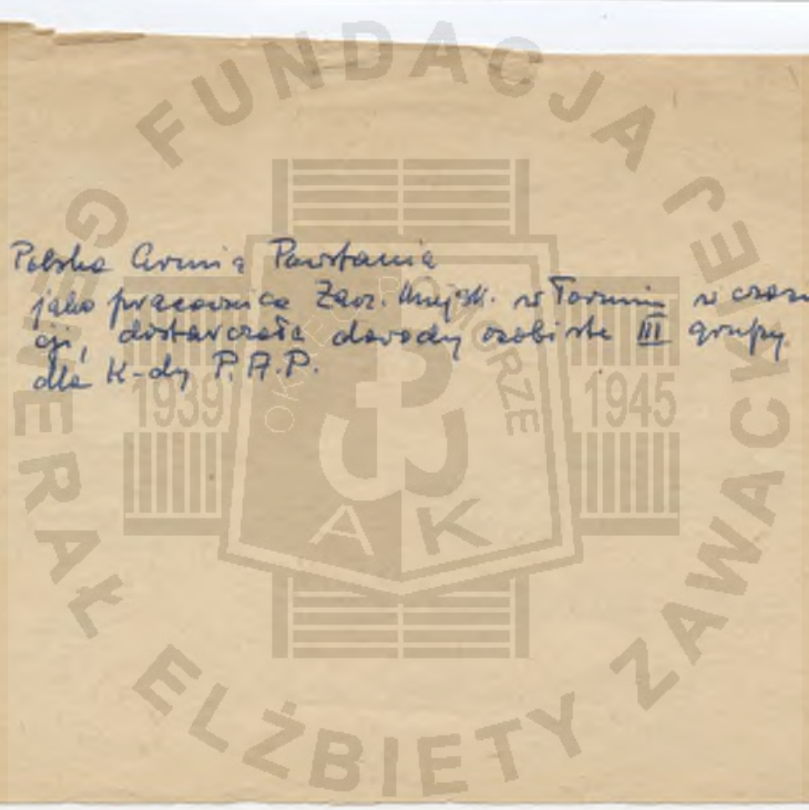

1
 2 27 Pan 3 P&P 1
 4 Raminiske Wladystaw 5 Zekonomie Franciszkulce z Bydgoscy
 6 7 Raminiska
 8 9 nr 240 1910
 10 siostra jej mieszka Torun 11 1045
 siostra niej siostry
 12 relacja Walentynowicz - Schaldack
 1939 1943 Torun
 ELŻBIETY ZAWACKIE

16 Polska Armia Powstańcza
jako pracownice Zakł. Wytł. w Toruniu w czasie okupacji,
dostawca drewny osobiste III grupy
dla K-ty P.A.P.

27 Pam

Tornii
P.P.P. 3

+ Raminiska Władysława

12. T. Zaleski, członek Stabu nisz. Tornii
list do ZZ z dnia 15 II 1979 r.

Raminiska jako przewodnik Prezydium w Tornii
za wystrawianiu "koryci" dokumentów osobnych zostala
arenowana 23 VIII 1943 r. Stracona przez S. ucie
23 IX 1944 r. w Golenisku [W tym samym dniu zostal
✓ stracony nie golo tymi Leon Sander, ktory stry mat
dosrochy ocl Klamirsky i doroznyl Kom. P.P.P. Schwarzewi
Starikowskiemu, [P. S. S. S. S.]

Rakuniska Władysława

Toruni
PAP 4

zob także Schraddecks - Walenty-
nowicz Joanna

list z Walentynowicz do 22 2260384

Rakuniska stracona w Berlinie
a w Gdańsku gilotynę 23 IX 44r

jej współwyznawcami były siostry
Marian i Joanna Schraddeckówny

8

Formi
PPP 5

+ Raminische Władysławie
inf J. Schradolact Waleby nowis x1187

Stracone gilotyng 231x44v

Zakonnice nowiezanego przez killeca Zakonn

Klarynek w Bydzy

zostali jej mi zostaly prochy wane ze Zaspin
(prandapocelbini w fabryce mydla)

obstawacata lmsweine dla PPP

87

Kaminska Władysława

zob list J. Walentyłowicz 89-10-02

Toruni
PAP

6

++

Władysława Kaminska - zakonnica zakonu Klarysek w Bydgoszczy.

Po zamknięciu klasztoru przez władze hitlerowskie zamieszkała u rodziny w Toruniu przy ulicy Szewskiej. Zatrudniona w Zarządzie Miejskim /Stadtverwaltung/ w Toruniu w wydziale dowodów osobistych dostarczała przez Leona Sandera komendzie PAP prawdziwe dowody osobiste na fałszywe nazwiska.

Aresztowana przez Gestapo w roku 1943. Skazana dnia 18.08.44r. przez Sąd Krajowy w Gdańsku na śmierć.

Wyrok wykonano 23.09.44r. - Brak jej grobu. Jej zwłoki przekazano prawdopodobnie do Instytutu Medycyny w Gdańsku.

/ Eksperymentalna Fabryka Mydła /.

6

7

Ramnińskie Władystawa /12.05 + 23.04/
nr. 4 Toruni c. Franciszka - auto nr 2 d.
Fiatkowski, Zamieńska Toruni ul. Szewka 5
Siostra Franciszka w Rydzynie do 1939 r.
cottonik Polscy Form Powstanczy PAF

les ch. nr 2 Zawieszony poz. 27 Pan

- list T. Zaleskiego, cottonik s. abn inst. 17 k Toruni
Zamieńska Toruni, ul. Poronowicza 54/5 do 22.
- relacja J. Walutyńskiego, cottonik PAF, Zamieńska
Gdańsk - Wronki ul. Koszaki 3 m 4
- inf Siostry Ramnińskiej, Zamieńska Toruni, ul. Szewka 5

verte -

T. Zaleski

Ramskie w czasie okupacji była pracownicą Zarządu Miejski
w Toruniu. Wyprowadziła kilka dokumentów osobiste, ze co została aresztowa-
nana 23 VIII 43. Stracona przez siebie jedyne ważne z tymi
Sanderem, który przekazał te dokumenty Edwardowi Stankowskiemu
Komendantowi Polskiej Armii Powstańczej P.A.P., a ten w 1943 był
agentem Gestapo.

J. Walentowicz

Dostarczona do rdy III grupy Volkshisty dla
P.A.P. Przewieziona z agenta polskiego z Torunia do wyznaczonego
Gestapo w Toruń Poydrossen - do 15 VII 44. Rozprawa w Sądzie w
Gdańsku. Przebywała w celu śmierci z J. Schabdelach Walentowicz
i jej matką Marią (później niemieckimi). Była spokojna
i zrównoważona do końca. Była też drobny budowy, ze regular-
nie wyszywanym z kardynal kołnierzem...

Siostra Kaminska - dane osobiste, obywatelka w Zgromadzeniu

Francuska w Toruń. oddana na po kulturowym nowicjacie
w 1934 r.

5.22.S, 22

48

Toruń

Pl. 17/11 (Toruń)

P.A.P.

+ KANIŃSKA WŁADYSŁAWA

Nazwisko i imię zakonu

Nazwisko panieńskie

Włamska

Pseudonimy

Nazwiska używane w czasie okupacji

~~11.05.1912~~ 12.11.1905, Toruń

Imiona rodziców, nazwisko matki

Data i miejsce urodzenia

23.09.47

Toruń, ul. Św. Stanisława w g. Szczytny

18.11.1944, Gdańsk, w murze

Adres obecny rodzinny

Data i miejsce śmierci, ew. przyczyna

verte

ZRÓDŁA I ZAPISY BIOGRAFICZNE:

kol. Janina Kalkulynowa
PAP Toruń Jan 11/11 Toruń 13

Toruń

Z Janusz, Walerijusowicz z d. Schaddach
prebywał razami z w. Wyzwoleniu w Bydgoszczu
Cieplikin P. A. P. Zakamierze Kłopotek z Bydgoszczą.
Podczas okupacji pracownik Lan. Muzyk. w Toruniu
w brnie dawdał osobistych.
Dostarczał dowody osobiste dla Komendy Równi
Powstańca. Współpracował z Leonem Landersen.
Arestowany 1943r. Wyzwoleniu w Toruniu, Bydgoszczu
do 15.VIII 44r. Sąd w Gdańsku rozstrzelił z Landersenem
w celi więziennej prebywał razami z Walerijem Janusz Schaddach
Stracony 18.VIII 1944r. Grobu nie posiada.

5.22.5.22

Wzrost 170 cm
tomii

9

P.A.P.

~~Powinno~~

~~Red. w H. / Tomii~~
~~11 Tomii~~

+ Kamińska Jadysława

Nazwisko i imię

zobowiązała Kamińska

Nazwisko panieńskie

Pseudonimy

Nazwiska okupacyjne

1939
Lutob 31035 12.11.1925. Tomii

Imiona rodz. nazwis. matki Data i miejs. urodz.

+ 23.12.1944 Gdansk wzmianki

Adres obecny

Data i miejs. śmierci

adresowa

Zródła i zapisy biograficzne:

rodz. rodziny Szadach

Kalendarz w. 11 (w. Tomii) - w. 11/2 Tomii.

Zakonia Kamińska z Bydgoszczy.
Tomii

Wzrost 170 cm
si. B

Podczas okupacji pracował w Ławobrze
Miejskim w Toruniu w biurze dowodów osobli-
wych. Dostarczał dowody III grupy Volkshiste
dla komendy Pol. Armii Powstańczej.
Współpracował z Leonem Zanderem
władzicielu warsztadu rybackiego w Toruniu
ul. Strunykowa - Archaivana wronem 1943 r.
areszt w Toruniu, luty 1944 r. wzięciem gestapo
w Bydgoszcz, potem wzięciem śledów Bydgoszcz
do 15. VII 44 r. w Gdańsku razem z Zanderem.
Brak grobu - Stracona 23 IX 1944 r.

TORVIK

TORVIK
Ct. PAP

10

+
1944 KAMIŃSKA WŁADYSŁAWA

rol. Stronnik poległ. kłus. Walki 3... 174

nr. 15 Toruń

Ct. Polskiej Armii Powstańczej

ELŻBIETY ZAWACZKIEJ

5.22.5.22
Tomovae

F. A. F. Torui 11

+ Komunistka Machystova
194v. zakonova klavysy

12. 11. 1905 Torui

Torui ul. Zvezda vsj Zvezdnij

+ 23. 09. 1944 Golevski vsj vsj

Zvodlav:

1. reb. no. 1111 Zarnij Zvezdsk Kalentyrovica

Torui

M. S.

KAMINSKA WŁADYSŁAWA

12
TORUN RDP/PAP?

Ur. 12.II.1905r.

Wg informacji Janiny Walentynowicz z d. Schaddach najwyższy sąd krajowy w Gdańsku skazał na karę śmierci (w tym samym czasie): Leona Sandera, Zygmunta Neumanna, Józefa Nowaka, Feliksa Makowskiego i Władysławę Kamińską (wszyscy z Torunia). Być może zdaniem gestapo w Bydgoszczy było to dalsze kierownictwo organizacji stworzonej przez Słowikowskiego i Staufferową.

Zr.: T.Jaszowski, PAP..., [w:] Walka podziemna,
s. 314.

MGr'95

Toruni
PIFP

43

+ KAMIŃSKA

zginotymowana w 1944
wresniej wspo'tpracownia "Białym
Gratem

zob. Tadeuszy Tadeusz "Sprawa Białego
Grata" s. 7

PK. 99

Bibl. PPAK

4

Staminiška Władysława
Razem z Leonem Sanderem,
Edmundem Wolkerem dostarczają
z. Stowickiemu oryg. docu-
menty DVK.

Tom
DVP
14

zob. Polska Armia Powstania...
s. 81, 103-104, 110-111

RS. 1/13

ARCHIWUM
Elżbiety Zawackiej
poz. 27 / Pom
data wpływu

listy rodzinne - 12/1945

fotogr.

Siostra - Tomni
Szwaska ojc Szarytny

Tomni PAP
Kamieńskie Władystawa

Kamińska Władysława